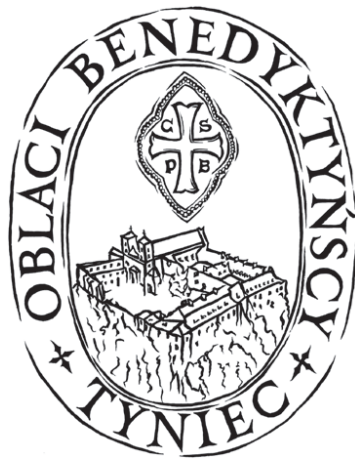

PRZEWODNIK
BENEDYKTYŃSKIEGO
OBLATA

70 ROCZNICA
POWROTU
BENEDYKTYNÓW

The logo consists of a stylized 'M' shape formed by thick black lines. To the left of the 'M' is a small leaf with three lobes. The text "70 ROCZNICA" is positioned above the 'M', "POWROTU" is to its right, and "BENEDYKTYNÓW" is below it.

PRZEWODNIK BENEDYKTYŃSKIEGO OBLATA

OBLATÓW ŚWIECKICH
OPACTWA ŚWIĘTYCH
APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA
W TYŃCU

TYŃC
WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW
KRAKÓW 2009

Opracowanie graficzne:

Jan Nieć

Na okładce medalik św. Benedykta

Redakcja:

Teresa Lubowiecka

Korekta:

Agnieszka Nieć

Imprimi potest: Opactwo Benedyktynów
L.dz. 95/2009, Tyniec, dnia 15.06.2009 r.
† Bernard Sawicki OSB, opat tyniecki

ISBN 978-83-7354-299-0

© Copyright by TYNIEC Wydawnictwo Benedyktynów
ul. Benedyktyńska 37
30-398 Kraków
tel. +48 (12) 688-52-95
tel./fax: +48 (12) 688-52-91
e-mail: zamowienia@tyniec.com.pl
www.tyniec.com.pl

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
O św. Benedykcie.....	9
<i>Teresa Lubowiecka</i>	
Oblaci – rys historyczny.....	13
<i>o. Włodzimierz Zatorski OSB</i>	
Dziesięć kręgów benedyktyńskiej duchowości	19
Wprowadzenie.....	19
1. Pragnąć życia – pragnąć Boga	21
2. Zdecydować się na prawdę	25
3. Kroczyć za Mistrzem	29
4. Aby we wszystkim Bóg był uwielbiony	33
5. Otworzyć się na Słowo Boże.....	38
6. Liturgia – uczestniczyć w Bożym dziele.....	40
7. Modlitwa – spotkać się z Bogiem w sercu.....	43
8. W szkole pokory.....	45
9. Gorliwość w życiu żarliwej miłości.....	47
10. Życ nadzieją Królestwa Bożego.....	51
Zakończenie.....	54
<i>Anna Świderkówna</i>	
„Aby we wszystkim był Bóg uwielbiony”	55
1. Być pełnym radości, dziękować.....	56
2. Modlitwa nieustanna	57
3. Zawierzenie.....	63
4. „Aby we wszystkim był Bóg uwielbiony”	67

STATUTY	71
Aprobata	71
Wprowadzenie.....	73
Rys historyczny.....	74
Rozdział I: Oblacja	75
Rozdział II: Oblaci – a mnisza wspólnota tyniecka ..	78
Rozdział III: Życie duchowe oblatów	83
Dodatek:	
Rytuał oblatów świeckich OSB.....	91
1. Sposób składania prośby o przyjęcie	91
2. Liturgia aktu oblacji	94
Odpusty	98
Wykaz skrótów	98
Modlitwy.....	100
Hymn do Ducha Świętego	100
A. Modlitwy do św. Benedykta.....	101
Modlitwa oblata tynieckiego	101
Nowenna do św. Benedykta, opata	105
Litania (1) do św. Benedykta.....	109
Litania (2) do św. Benedykta	111
Polecenie się opiece	113
Modlitwa o dobrą śmierć	114
B. Modlitwy do św. Scholastyki.....	117
Modlitwa o powołania zakonne	122
Modlitwa na zakończenie dnia.....	124
Antyfony do Najświętszej Maryi Panny	137
Lektury oblata	140
Indeks rzeczowy	149

WPROWADZENIE

Vademecum (z łacińskiego – „pójdź ze mną”) oznacza publikację gromadzącą podstawowe wiadomości z danej dziedziny, najczęściej o charakterze praktycznym. Nazwę *Vademecum* zaproponował o. Ludwik Mycielski OSB autor pierwszego *Vademecum benedyktyńskiego oblata*, które ukazało się w formie broszury w 1986 pod jego redakcją.

Po prawie 25 latach oddajemy do rąk osób zainteresowanych duchowością benedyktyńską i tych, którzy chcą żyć nią w świecie *Przewodnik benedyktyńskiego oblata*. Zaczynamy go od nakreślenia sylwetki naszego przewodnika, za którym chcemy podążać – św. Benedykta – patrona Europy. Z kolei następuje krótki szkic historyczny przybliżający dzieje wzajemnych relacji mnichów i oblatów benedyktyńskich. Następna część daje odpowiedź na pytania: na czym polega duchowość benedyktyńska? Co jest w niej najważniejsze? Jakie są jej najbardziej podstawowe wartości? Pytania te zadawali o. Włodzimierzowi Zatorskiemu OSB oblaci i kandydaci na oblatów tynieckich. Ojciec Włodzimierz ujął swoją syntezę w postaci dziesięciokręgu z myślą, że jego propozycja zainspiruje innych do refleksji nad syntetycznym ujęciem duchowości benedyktyńskiej i pozwoli lepiej zrozumieć jej specyfikę.

Mamy nadzieję, że zachęci ona osoby zainteresowane do podążania drogą św. Benedykta. Następnie oddajemy głos oblatce śp. Profesor Annie Świderkównie. W pięknym świadectwie pokazuje ona, jak można żyć, kierując się wezwaniem benedyktyńskim „Aby we wszystkim był Bóg uwielbiony”.

Po wprowadzeniu w duchowość, w drugiej części dajemy czytelnikowi drogowskazy, za jakie możemy uznać Statuty ujmujące w ramy prawne, zgodne z Kodeksem Prawa Kanonicznego, oblaturę benedyktyńską. Statuty te zostały znowelizowane w porównaniu z wersją opublikowaną przez o. Ludwika Mycielskiego. Zmiany podyktowało życie. Zostało podkreślone, że oblatem może zostać chrześcijanin, niekoniecznie katolik. Idąc za przykładem oblatów w innych krajach, wprowadzono funkcję koordynatora wspólnoty. Stworzono możliwość powoływania grup według kryterium terytorialnego czy stanowego. Rozwiązano problem zwalniania z oblatury. Tak znowelizowane Statuty uzyskały Aprobataę o. Opata Bernarda Sawickiego.

Trzecia część *Przewodnika* zawiera modlitwy i nowenny do św. Benedykta oraz do jego siostry, patronki oblatów św. Scholastyki. Na końcu umieszczamy modlitwę na zakończenie dnia – Kompletę z *Monastycznej Liturgii Godzin*. Jest ona najlepszą modlitwą, jaką szczególnie rodziny mogą wspólnie kończyć dzień. Podajemy też spis lektur, które – mamy nadzieję – pomogą czytelnikowi wprowadzić w życie rady i drogowskazy zawarte w tej książce, jak szukać Boga na drodze wskazanej przez św. Benedykta.

Teresa Lubowiecka

O ŚW. BENEDYKCIE

Święty Benedykt urodził się w Nursji (środkowe Włochy) około 480 r. Życie i działalność św. Benedykta przypadały na czasy wyjątkowe. Była to epoka anarchii. Społeczeństwo rzymskie, zajęte walką wewnętrzną i zaspokajaniem swoich potrzeb, zapomniało o obronie państwa opanowywanego przez ludy barbarzyńskie – Wizygotów, Wandalów, Hunów. Tuż przed jego narodzeniem przestało istnieć Cesarstwo Zachodniorzymskie, był to więc okres wielkiego kryzysu w Europie. Jego rodzina była zapewne zamożna, skoro rodziców stać było na wysłanie go do Rzymu w celu uzupełnienia wykształcenia. Święty porzucił wkrótce studia i rozpoczął życie pustelnicze w grocie w Subiaco. Habit otrzymał z rąk mnicha Romanusa, który udzielił mu też pierwszych nauk ascetycznych. W pustelni po pewnym czasie odnaleźli go pasterze, których święty zaczął uczyć prawd wiary. Benedykt szybko stał się znaną postacią. Wkrótce mnisi z Vicovaro poprosili, by został opatem w ich klasztorze. Jednak jego rzetelność, dbałość o zachowywanie reguły, zaskoczyły mnichów i wywołały spisek. Podjęta próba otrucia świętego nie powiodła się. Benedykt powrócił do Subiaco, lecz wkrótce zaczęli ściągać do niego nowi uczniowie. Zrezygnował

zatem z życia pustelniczego i rozpoczął życie wspólnotowe (cenobityczne). Zawiść sąsiada – kapłana Florencjusza, który „zaślepiiony mrokiem zawiści doszedł do tego, że słudze Boga wszechmogącego posłał chleb zatruty jako chleb poświęcony” – skłoniła Benedykta do przeniesienia się na Monte Cassino. Przybywszy na miejsce wraz z częścią swych mnichów, zniszczył znajdującą się tam świątynię Apollina, zbudował dwie kaplice (św. Marcina i św. Jana Chrzciciela) oraz klasztor. W nim spędził resztę życia.

Na Monte Cassino Benedykt miał wizję nieba, którą opisał św. Grzegorz Wielki: „Stojąc w oknie, modlił się do Boga wszechmogącego, gdy nagle ujrzał światło, które rozlewając się z góry, przepłoszyło nocne mroki [...], a gdy na nie patrzył [...], cały świat ukazał się jego oczom jakby skupiony w jednym promieniu słońca”. Wydarzenie to Grzegorz wyjaśnił w słowach: „Dla duszy, która widzi Stwórcę, ciasne jest całe stworzenie. Choćby tylko niewiele dojrzał ze światła Stwórcy, wszystko, co stworzone, staje się dla niego małe, gdyż światło wewnętrznej kontemplacji pogłębia pojemność duszy, która tak rozrasta się w Bogu, że wyższa jest od świata”. W dniu swojej śmierci święty przyjął Komunię i umarł w klasztornej kaplicy, na stojąco śpiewając psalm, podtrzymywany przez braci. Stało się to 21 III 547 r.

Imię Benedykt (łac. Benedictus) znaczy *błogostawiony*. O życiu i charakterze św. Benedykta dowiadujemy się najwięcej z lektury pism papieża św. Grzegorza Wielkiego oraz z samej *Reguły*. Paradoksalnie o wie-

le lepiej znamy ducha i myśl niż biografię świętego. Święty Grzegorz w swoich *Dialogach* przedstawia Benedykta jako cudotwórcę, „Męża Bożego”, człowieka „napelnionego duchem wszystkich sprawiedliwych”. Grzegorz, opisując życie Benedykta, ukazuje je na tle wydarzeń biblijnych, dlatego podczas lektury *Dialogów* warto czytać te fragmenty Biblii, z których ich autor czerpał. *Dialogi* ukazują Benedykta jako mnicha zakorzenionego w Bogu. Ten niezwykle silny związek ze Stwórcą owocuje licznymi cudami, darem prorocstwa oraz – a może przede wszystkim – głęboką znajomością człowieka. Artyści, malując Benedykta, często przedstawiali go jako brodatego starca o surowym spojrzeniu. Tymczasem Grzegorz napisał, że Patriarcha „miał zawsze pogodny wyraz twarzy”. Także zalecenia Benedykta zapisane w *Regule*, jak np.: „szanować wszystkich ludzi; we wszystkim należy zachować umiar ze względu na tych, którym brak siły ducha” – mogły pochodzić tylko od kogoś pełnego życzliwości dla bliźnich. W czasach gdy powstawała *Reguła* św. Benedykta wśród mnichów i mniszek powszechne były surowe umartwienia (np. wielodniowe posty, ograniczenia snu). Benedykt zrezygnował z wielu praktyk tego typu, a położył nacisk na ukształtowanie ducha przez posłuszeństwo i pokorę. Mnich kierujący się w życiu *Regułą* staje się powoli człowiekiem błogosławieństw (por. Mt 5,1–12).

W literaturze polskiej sugestywny portret św. Benedykta i jego czasów ukazała Hanna Malewska w powieści *Przemija postać świata*.

Przez swoją naukę św. Benedykt kształtował oblicze chrześcijańskiej Europy. Przypomniwał o tym papież Paweł VI, ogłaszając Patriarchę mnichów patronem Europy podczas poświęcenia odbudowanego klasztoru na Monte Cassino w 1964 r.

Teresa Lubowiecka

OBLACI – RYS HISTORYCZNY

Święty Benedykt już w Subiaco, zgodnie z tym, co pisze jego biograf św. Grzegorz Wielki, przyjmował chłopców, których rodzice ofiarowali Bogu, aby przyuczali się do życia mniszego. Były to pierwsze akty oblacji (ofiara = *oblatio*), które opisuje Rozdział 59. *Reguły*. Dowiadujemy się jednak od św. Grzegorza, że od początku dorośli żyjący w świecie odwiedzali klasztor i zwracali się do św. Benedykta z prośbą o kierownictwo duchowe. Do XI wieku nazywano ich „konfratrami”, a mnisi godzili się na ich udział w życiu wspólnoty i modlili się w ich intencji za życia i po śmierci. Ta forma wzajemnych relacji między oblatami i wspólnotą przetrwała do dziś.

Święty Wilhelm, Opat Hirsau (+1091) ustanowił dwa rodzaje oblatów: oblaci regularni, żyjący w klasztorze według *Reguły*, ale bez składania formalnych ślubów, oraz oblaci świeccy żyjący w świecie, przypisani do określonego opactwa. Składali przyrzeczenia życia w ubóstwie, czasami czystości, a część lub cały majątek oddawali klasztorowi za życia czy w formie legatu. Historycy wymieniają opactwa w Cluny i Hirsau jako

skupiające liczne grono oblatów, wśród nich znalazł się cesarz niemiecki św. Henryk II (972–1024) patron oblatów.

Patronką benedyktyńskich oblatów jest przede wszystkim św. Franciszka Rzymianka (1384–1440) – uosobienie oblackiej świętości. Urodziła się w Parione koło Rzymu, w rodzinie rzymskich patrycjuszy. Jej pragnienie wstąpienia do klasztoru nie zostało zrealizowane, gdyż w wieku 12 lat została wydana za mąż i odtąd mieszkała w Rzymie, przy bazylice św. Cecylii na Zatybrzu, w pałacu męża. Tam rozpoczęła swą misję charytatywną; w czasie epidemii dżumy przeznaczyła pałac na szpital oraz wspierała najuboższych na ulicach Rzymu. Jej działalność sprawiła, iż zaczęły gromadzić się wokół niej kobiety pragnące podjąć życie ascetyczne i działalność społeczną. One to dały początek, utworzonej przez Franciszkę Rzymiankę w roku 1425 przy klasztorze Tor de' Specchi, instytucji oblatek benedyktyńskich, erygowanej w 1433 r. Obok swej działalności charytatywnej starała się także wpłynąć na konflikty, które zrodziły się w Kościele po schizmie zachodniej, była doradczynią papieża Eugeniusza IV w czasie obrad Soboru Bazylejskiego.

Taki sposób bycia sprawił, że już za życia jej popularność graniczyła z kultem, co po jej śmierci przełożyło się w cześć religijną. Pochowana w bazylice noszącej wówczas tytuł S. Maria Nuova przy Forum Romanum. Wkrótce rozwijający się kult niezwyklej świętej spowodował zmianę tytułu bazyliki: nazywa się ona aż do dzisiaj bazyliką Świętej Franciszki.

Zmarła 9 marca 1440 r. w Rzymie. Aktu kanonizacji św. Franciszki dokonał w roku 1608 papież Paweł V. Przełożona Oblatek z Tor de' Specchi Maria Magdalena Anguillaria opisała jej życie w dziele pt. *Życie świętej Franciszki Rzymianki*.

Oblatką benedyktyńską była też Elena Lucrezia Cornaro Piscopia (1646–1684), utalentowana uczona, filozof i muzyk. Okazała się jednym z najświatlejszych umysłów uniwersytetu w Padwie. Przełożeni Kościoła Katolickiego odmówili jej, jako kobiecie, przyznania tytułu doktora teologii. Za namową ojca Elena nie zrezygnowała, Kościół poszedł na kompromis i przyznał jej tytuł doktora filozofii. Na cześć pierwszej kobiety doktora ufundowano witraż w Collegium Vassar. Zmarła w wieku 39 lat w roku 1689 i została, zgodnie z ostatnią wolą, pochowana między mnichami padewskiego klasztoru Santa Giustina.

W wyniku rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich klasztory benedyktyńskie praktycznie przestały istnieć i taki los spotkał też oblatów. Kiedy nastąpiła refundacja klasztorów, odżyli również oblaci. Szerzyli oni nabożeństwo do św. Benedykta, przyjmując jako swój znak mały szkaplerz i tworząc rodzaj bractwa. W 1884 r. Kapituła Kongregacji Kasyneńskiej wydała aprobatę przyjmowania oblatów w całej kongregacji.

Kanoniczny status oblatów został ustanowiony przez brewe papieża Leona XIII, datowane na 17 czerwca 1898 r. Papież Pius X na prośbę opata prymasa benedyktynów Dom Hildebranda de Hemptinne, reskryptem Świętej Kongregacji Biskupów i Za-

konów 23 czerwca 1904 roku oficjalnie zaaprobował Statuty i Reguły Oblatów Świeckich Świętego Benedykta. Statuty te z kilkoma nieznacznymi poprawkami i uzupełnieniami zostały powtórnie zatwierdzone przez Piusa XI dekretem Świętej Kongregacji do Spraw Zakonów 24 marca 1927 roku. Należy podkreślić, że Statuty były głównie przewodnikiem duchowym, przyrzeczenia nie wiążą oblatów pod karą grzechu ciężkiego, a modyfikacja Statutów pozostaje w rękach wspólnot benedyktyńskich, z którymi są oni związani.

W latach 20. ubiegłego wieku przyjechał do Polski o. Karol van Oost OSB, z belgijskiego opactwa św. Andrzeja w Zevenkerken, z zamiarem fundacji klasztoru po odzyskaniu przez nasz kraj niepodległości. Ojciec Karol nie tylko obudził w Polakach powołania do życia mniszego, znalazł także wielu przyjaciół wśród ludzi świeckich, którzy pragnęli żyć w świecie, kierując się *Regułą* św. Benedykta. Wspólnota oblatów zawiązała się w Warszawie przed II wojną światową, pozostając w łączności z opactwem św. Andrzeja w Belgii. Do ich grona należał ówczesny dyplomata J. Wielowiejski. 29 lipca 1939 r. jedenastu mnichów przybyło z Belgii do Tyńca i polscy oblaci mogli odtąd być przypisani do tego klasztoru. Pod koniec II wojny światowej w Krakowie i jego okolicach powstała 12-osobowa grupa oblatów, których opiekunem duchowym był o. Karol van Oost. Ich pierwsze spotkanie odbyło się 20 maja 1944 roku. Po zakończeniu wojny dołączyła do nich liczna grupa studentów.

Do oblatów tynieckich należeli między innymi: Sługa Boża Hanna Chrzanowska – pionierka ruchu pielęgniarstwa domowego, Jerzy Turowicz – redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego”, jego żona Anna i brat Andrzej – matematyk, który został mnichem tynieckim i przybrał imię Bernard, Alina Rumun – pielęgniarka, która kontynuowała dzieło Hanny Chrzanowskiej, Przemysław Mroczkowski – profesor filologii angielskiej na UJ, Anna Świderkówna – profesor filologii klasycznej, papirolog, znawczyni Biblii, autorka wielu książek.

Na szczególną uwagę zasługują oblatki tynieckie, które zostały mniszkami: do klasztoru ss. Sakramentek w Warszawie wstąpiły: Jadwiga Rymarówna – s. Joanna, Irena Popielówna – s. Elżbieta, Róża Maria (Rozmarynka) Wolska – s. Bernadetta; do klasztoru ss. Benedyktynek w Krzeszowie: Teresa Wolańska – s. Gertruda; do klasztoru ss. Benedyktynek w Staniątkach: Sabina Klejdysz – s. Krystyna, po pewnym czasie przeniesiona do opactwa w Żarnowcu.

W okresie reżimu komunistycznego oblaci byli formacją nieuznaną przez władze, dlatego spotykali się u zakonnic czy wręcz w mieszkaniach prywatnych. Ich opiekunem początkowo był o. Karol van Oost, a potem kolejno: o. Piotr Rostworowski, o. Jan Wierusz-Kowalski, o. Placyd Galiński, o. Paweł Sczaniecki, o. Bernard Turowicz. Od roku 1970 oblaci mogli mieć swoje dni skupienia w opactwie, a opiekunem ich został o. Leon Knabit, następnie o. Ludwik Mycielski, o. Adam Kozłowski, o. Wawrzyniec Rataj-

czak, o. Wincenty Jekielek i o. Włodzimierz Zatorski. Obecnie wspólnota oblatów tynieckich liczy około 50 osób. Oblaci są też związani z klasztorami w Lubiniu (około 50 osób), Biskupowie (około 10 osób), Żarnowcu i Zbuczynie.